

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 28. maja 2018. godine
Br. ref.: RK 1233/18

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI18/17

Podnosilac

Isuf Bajrami

**Ocena ustavnosti rešenja AC-II-14-0135 Žalbenog veća Posebne komore
Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za
privatizaciju od 20. oktobra 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Isuf Bajrami sa prebivalištem u Velekince, opština Gnjilane (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje [AC-I-15-0135] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: PKVS) za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), od 20. oktobra 2016. godine, kojim je odbačen, kao nedozvoljen, zahtev za reviziju izjavljen protiv presude [AC-II-12-0070] Žalbenog veća PKVS-a od 27. marta 2014. godine, kojom je potvrđena presuda [C. br. 589/05] Opštinskog suda u Gnjilanu od 13. marta 2007. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], stavovima 1 i 3 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 1, Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP), članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], članom 54. [Sudska zaštita prava], stavom 4, člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] i stavom 2, člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] članu 47. [Individualni zahtevi] članu 48. [Tačnost podneska], i članu 49 [Rokovi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovník).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 24. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 11. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva PKVS-u.
8. Dana 19. aprila 2018. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 23. decembra 2004. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu PKVS-u za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (u daljem tekstu: KPA) protiv tuženih: opštine Gnjilane, KBI "Agrokultura" u Gnjilanu i Poljoprivredne zadruge u Žegri, tražeći utvrđivanje prava svojine nad

osporenim nepokretnostima za koje podnosilac zahteva navodi da su uzete njegovim precima tokom 1948-1995, tokom procesa agrarne reforme.

10. Dana 20. septembra 2005. godine, PKVS je rešenjem [SCC-04-0209], uputio tužbu Opštinskom sudu u Gnjilanu da odluči kao nadležni sud. Navedeno rešenje PKVS-a je savetovalo Opštinski sud u Gnjilanu da bi u slučaju žalbe protiv odluke ovog Suda, nadležna bila PKVS-a.
11. Dana 13. marta 2007. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je presudom [C. br. 589/05], odbio tužbeni zahtev podnosioca. Obrazloženje presude je bilo zasnovano, između ostalog, na nalazima geodetskog veštaka i na činjenici da podnosilac zahteva *“nije pružio neki uverljiv dokaz da je sporna imovina bila konfiskovana, izvlašćena ili nacionalizovana.”*
12. Opštinski sud u Gnjilanu je, međutim, u svojoj presudi savetovao strane u suprotnosti sa uputstvima datim od strane PKVS-a u svom rešenju [SCC-04-0209] od 29. septembra 2017. godine, upućujući ih da žalbe protiv presude [C. br. 589/05] od 13. marta 2007. godine treba da podnesu Okružnom sudu u Gnjilanu. Shodno tome, podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu u Gnjilanu i PKVS-u. Podnosilac zahteva je prvu žalbu uložio 23. avgusta 2007. godine, a drugu 11. oktobra 2007. godine.
13. Dana 26. oktobra 2007. godine, Okružni sud u Gnjilanu je rešenjem [AC. br. 349/07], usvojio žalbu podnosioca zahteva i ukinuo presudu [C. br. 589/05] Opštinskog suda u Gnjilanu i predmet vratio istom na preispitivanje. Okružni sud u Gnjilanu je svoje rešenje obrazložio na bitnim povredama odredaba parničnog postupka, pogrešnom i nepotpunom utvrđivanju činjeničnog stanja i pogrešnoj primeni materijalnog prava.
14. Dana 21. decembra 2007. godine, podnosilac je podneo zahtev PKVS-u za izdavanje preliminarne sudske zabrane (privremena mera) da bi se sprečila prodaja osporenih nepokretnosti od strane tuženih do konačnog odlučivanja stvari.
15. Dana 31. jula 2018. godine, Žalbena veće PKVS-a, je preko rešenja [SCA-07-0057] privremeno obustavio postupak. Dana 24. septembra 2009. godine, nakon zahteva za nastavak postupka koji je podneo podnosilac zahteva, PKVS je ukinula rešenje [SCA-07-0057] od 31. jula 2008. godine za obustavu postupka predmeta, dajući tuženim vremenski rok od 1 (jednog) meseca za podnošenje odgovora na žalbu.
16. Dana 27. marta 2014. godine, Žalbena veće PKVS-a je presudom [AC-II-12-0070]: 1) proglasilo nevažećim rešenje [AC. br. 349/07] Okružnog suda u Gnjilanu od 26. oktobra 2007. godine; 2) proglasio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva; i 3) potvrdio presudu [C. br. 589/05] Opštinskog suda u Gnjilanu od 13. marta 2007. godine.
17. Dana 28. aprila 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju PKVS-u u vezi sa presudom [AC-II-12-0070] Žalbenog veća od 27. marta 2014. godine, navodeći bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

18. Dana 20. oktobra 2016. godine, Žalbeno veće PKVS-a je rešenjem [AC-II-14-0135], odbacilo, kao nedozvoljen, zahtev za reviziju i obrazložilo da ovo pravno sredstvo nije dozvoljeno Zakonom br. 04/L-033 o PKVS-u.
19. Shodno tome, Žalbeno veće je zaključilo da je predmet odlučen presudom [AC-II-12-0070] od 27. marta 2014. godine i uzimajući u obzir da Zakon br. 04/L-033 o PKVS-u ne propisuje nijedno drugo pravno sredstvo za žalbu protiv ove presude, ona je poslednja i pravosnažna.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu rešenjem [AC-I-14-0135] od 25. oktobra 2016. godine Žalbenog veća PKVS-a, kojim je njegov zahtev za reviziju proglašen nedozvoljen, povređena prava garantovana članom 46. Ustava u vezi sa članom 1, Protokola br. 1 EKLjP-a. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da mu je ovim rešenjem izazvana nepopravljiva šteta u suprotnosti sa članom 116.2 Ustava.
21. Podnosilac zahteva takođe tvrdi povredu člana 24. Ustava, povredu Zakona protiv diskriminacije br. 2004/3 Republike Kosovo i povredu Uredbe UNMIK-a br. 2005/18 izmenjenu i dopunjenu Uredbom UNMIK-a br. 2008/27.
22. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da je presuda [C. br. 589/05] Opštinskog suda u Gnjilanu od 13. marta 2017. godine doneta uz povredu njegovih prava, s obzirom da je u suprotnosti sa članovima 354., 355. i 356. Zakona o parničnom postupku.
23. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da preinači rešenje [AC-I-140135] Žalbenog veća PKVS-a od 20. oktobra 2016. godine, presudu [AC-II-12-0070] od 27. marta 2014. godine PKVS-a i presudu [P. br. 589/05] od 13. marta 2007. godine Opštinskog suda u Gnjilanu i da vrati njegov predmet na ponovno odlučivanje.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, utvrđene Zakonom i dalje navedene Poslovníkom.
25. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

26. Sud takođe ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što je dalje propisano u Zakonu. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 47. [Individualni zahtevi] i 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuju:

Član 47. Zakona
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48. Zakona
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

27. Što se tiče ispunjenja tih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena stranka koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [AC-II-14-0135] PKVS-a od 20. oktobra 2016. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva predviđena zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naveo prava i slobode za koje tvrdi da su povređena, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona.
28. Međutim, Sud razmatra da li su ispunjeni uslovi propisani u članu 49. [Rokovi] Zakona i pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], odnosno u stavu (1) (c) Poslovnika. Oni propisuju sledeće:

Član 49. Zakona
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku... .”

Pravilo 36 Poslovnika
[Kriterijum o prihvatljivosti]

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili

[...].”

29. Prilikom ocene da li su ispunjeni uslovi iz člana 49. Zakona u vezi s pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, Sud mora razmotriti da li je uslov za rok od 4 (četiri)

meseca propisan u Zakonu poštovan u odnosu na „poslednju odluku“ donetu kao rezultat „delotvornog pravnog sredstva“ kao što je propisano uslovima prihvatljivosti utvrđenim u Poslovniku.

30. Shodno tome, prilikom ocene da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, Sud mora oceniti da li je osporena odluka, odnosno rešenje [AC-II-14-0135] Žalbenog veća PKVS-a od 20. oktobra 2016. godine, doneta kao rezultat delotvornog pravnog sredstva, naime, da li je zahtev za reviziju podnet protiv presude [AC-II-12-0070] Žalbenog veća PKVS-a od 27. marta 2016. godine bio pravno sredstvo propisano zakonom.

31. S tim u vezi, Sud se poziva na član 10. Zakona br. 04/L-033 o PKVS-a, koji propisuje:

(...)

“14. Sve presude i odluke žalbenog veća su konačne i na njih se ne mogu uložiti dalje žalbe.

15. Ništa sadržano u ovom zakonu neće biti protumačeno ili primenjeno kako bi se ograničilo ili kako bi se pokušalo da se ograniči ustavno pravo svakog lica da podnese zahtev Ustavnom sudu Kosova, u skladu sa zakonom i proceduralnim pravilima u vezi date pritužbe, i razmatranje ustavnosti bilo koje odluke ili presude izdate od strane Posebnog veća bilo kog drugog suda.”

(...)

32. U tom pogledu, Sud primećuje da je Žalbeno veće PKVS-a odbacilo, kao nedozvoljen, zahtev podnosioca za reviziju, pozivajući se posebno na Zakon o PKVS-u i gore navedene reference i došlo do zaključka da:

“...na osnovu člana 10 stava 14 Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova za stvari koje su u vezi sa Kosovskom agencijom za privatizaciju (ZSK), sve presude i rešenja Apelacionog veća SKVS su pravosnažne i ne podvrgavaju se nijednom drugom apelu.”

33. Shodno tome, Sud utvrđuje da, osim Suda, relevantni zakon ne omogućava nijedno drugo pravno sredstvo za žalbe na konačne odluke Žalbenog veća. Ovaj zaključak je potvrđen i u sudskoj praksi Suda u slučajevima: KI02/15, podnosilac zahteva: *Društveni, kulturni, sporski i privredni centar “Pallati i Rinisë”*, od 18. maja 2015. godine, stav 29 i KI120/17, podnosilac zahteva: *Haviz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2017. godine, stav 34 gde je Sud, između ostalog, naglasio:

“Sasvim je jasno da odluke PKVS ne mogu biti predmet nikakvih daljih postupaka, pa ni sudskih, osim ako su predmet razmatranja u Ustavnom sudu.”

34. Podnoseći zahtev za reviziju protiv presude [AC-II-12-0070] Žalbenog veća od 27. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je u stvari koristio jedno pravno sredstvo koje nije bilo propisano u Zakonu o PKVS. Tako nešto je jasno potvrđeno i rešenjem [AC-II-14-0135] Žalbenog veća PKVS-a od 20. oktobra

2016. godine, koje podnosilac zahteva osporava pred Sudom. Poslednje navedeno, međutim, nije odluka koja se povezuje sa "poslednjim delotvornim pravnim sredstvom" kao što je propisano u pravilu 36 (1) (c) Poslovnika u odnosu na usove iz člana 49. [Rokovi] Zakona.
35. Prema tome, Sud smatra da je „poslednja odluka“ (poslednje delotvorno pravno sredstvo), u smislu pravila 36 (1) (c) i sudske prakse Suda u slučaju podnosioca zahteva u stvari presuda [AC-II-12-0070] Žalbenog veća PKVS-a od 27. marta 2014. godine od čijeg je objavljivanja prošlo više od dve godine (vidi: *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 46477/99 ESLJP, odluka od 14. marta 2002. godine; vidi takođe: Ustavni sud u slučaju KI120/17, sa podnosiocem zahteva: *Hafiz Rizahu* rešenje o neprihvatljivosti, od 7. decembra 2017. godine, stav 36).
 36. Sud takođe ističe da je takav stav u skladu i sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojim, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, Sud tumači osnovna prava i slobode garantovane ovim Ustavom. Koliko je primenjivo u ovom slučaju, sudska praksa ESLJP-a je utvrdila da se postupci podnosioca zahteva ne mogu opravdati ako su pokušali da koriste pravna sredstva u institucijama ili sudovima koji po zakonu nisu nadležni da pruže zaštitu prava za navodne povrede na koje se oni žale (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine).
 37. Sud takođe podseća da podnosioci zahteva moraju iscrpiti sva pravna sredstva za koje se očekuje da budu, *inter alia*, delotvorna. Sud može uzeti u obzir samo delotvorna pravna sredstva pošto podnosioci zahteva ne mogu produžiti striktno vremenske rokove predviđene Zakonom i Poslovníkom o radu, pokušavajući da koriste pravna sredstva u institucijama koje nisu nadležne da pruže zaštitu prava za koja se žali podnosilac zahteva (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine; vidi takođe: rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda u slučaju KI120/17, podnosilac zahteva: *Hafiz Rizahu*, od 7. decembra 2017. godine, stav 31).
 38. Pored toga, Sud naglašava da, nakon prijema presude [AC-II-12-0070] Žalbenog veća PKVS-a od 27. marta 2016. godine, ništa nije sprečilo podnosioca zahteva da se obrati Sudu sa zahtevom za ocenu ustavnosti navedene presude. Međutim, on to nije uradio, a korišćenjem pravnog sredstva koje nije dozvoljeno zakonom, a ujedno je i nedelotvorno, on je izgubio rok od 4 (četiri) meseca da se obrati zahtevom Sudu (vidi: Ustavni sud u slučaju KI120/17, podnosilac zahteva: *Hafiz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti, od 7. decembra 2017. godine, stav 35).
 39. Rok počinje da se računa od pravosnažne odluke, kao rezultat iscrpljenja adekvatnih i delotvornih sredstava da bi se osiguralo ispravljanje pitanja koje je predmet žalbe (vidi: *Norkin protiv Rusije*, predstavka 21056/11, ESLJP, odluka od 5. februara 2013. godine i vidi, takođe: *Moya Alvarez protiv Španije*, br. 44677/98, ESLJP, odluka od 23. novembra 1999. godine).

40. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca prema članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika da promoviše pravnu sigurnost, tako što će osigurati da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu konstantno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24., i rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda u slučaju KI120/17, podnosilac zahteva: *Hafiz Rizahu*, od 7. decembra 2017. godine, stav 39).
41. U zaključku, na osnovu gore razrađenih razloga, Sud zaključuje da zahtev nije podnet u zakonskom roku propisanom u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika i shodno tome, Sud ne može razmotriti meritum slučaja, odnosno tvrdnje o ustavnoj povredi podnosioca zahteva.
42. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao van roka.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 49. Zakona i pravilima 36 (1) (c) i 56 (2) Poslovnika, 19. aprila 2018. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi
Arta Rama-Hajrizi